



# **PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE DYGOWO NA LATA 2017 - 2020**

**2017**

# SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE .....	3
II.	REGULACJE PRAWNE PROGRAMU .....	5
III.	CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	6
3.1	POŁOŻENIE GMINY.....	6
3.2	WARUNKI DEMOGRAFICZNE .....	6
3.3	RYNEK PRACY I BEZROBOCIE .....	8
3.4	EDUKACJA .....	9
3.5	ALKOHOLIZM I PRZEMOC .....	12
3.6	OCHRONA ZDROWIA .....	13
3.7	POMOC SPOŁECZNA .....	14
3.8	ANALIZA SWOT .....	21
IV.	REALIZACJA PROGRAMU .....	25
4.1	ADRESACI PROGRAMU .....	25
4.2	REALIZATORZY PROGRAMU .....	25
4.3	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA .....	25
V.	CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY.....	27
5.1	CEL GŁÓWNY .....	27
5.2	CELE SZCZEGÓŁOWE .....	27
VI.	OCENA REALIZACJI PROGRAMU .....	30
6.1	MONITORING I EWALUACJA .....	30
6.2	PRZEWIDYWANE EFEKTY .....	31
VII.	ZAKOŃCZENIE .....	33

## I. WPROWADZENIE

Rodzina to najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo.<sup>1</sup> Istnieje jednak wiele definicji „rodziny”. Między innymi Z. Zaborowski określa, że „rodzina to grupa naturalna oparta na związkach krwi, małżeństwa lub adopcji”.<sup>2</sup> Według Leona Dyczewskiego „rodzina jest podstawowym środowiskiem biologicznego i duchowego rozwoju człowieka.”<sup>3</sup> Z kolei Jan Paweł II pisze, że „rodzina jest wspólnotą osób, najmniejszą komórką społeczną, a jako taka jest instytucją podstawową dla życia każdego społeczeństwa”<sup>4</sup>

Rodzina na przełomie wieków przechodziła szereg przeobrażeń i przybierała różne formy. Trudno jest w sposób jednoznaczny zdefiniować pojęcie „rodziny”. Istotne jest, że definicje naukowe nie wykluczają się, a wzajemnie uzupełniają.

Nie ulega jednakże wątpliwości, że Rodzina stanowi najstarszą i najbardziej trwałą formę współżycia ludzi. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, które kształtuje jego uczucia, postawy oraz wywiera ogromny wpływ na powstawanie systemu wartości, norm i wzorców postępowania.

Współcześnie istnieje większa możliwość dysfunkcji i zagrożeń w sposobie funkcjonowania rodziny jako podstawowej komórki społecznej. Możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane, daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina.

---

<sup>1</sup> Z. Tyszka, Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Leparczyk, Warszawa 1995, s. 137

<sup>2</sup> Z. Zaborowski, Rodzina jako grupa społeczno – wychowawcza, Warszawa 1980, s. 14

<sup>3</sup> L. Dyczewski, Rodzina, społeczeństwo, państwo, Lublin 1994, s. 11

<sup>4</sup> Jan Paweł II, *List do rodzin*, Częstochowa 1994, s. 17.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Dygowo na lata 2017-2020 to długoterminowa, przyszłościowa i pogrupowana koncepcja polityki społecznej, która ma na celu podniesienie efektywności oraz skuteczności pomocy udzielanej przez instytucje samorządowe na rzecz rodzin zamieszkujących gminę Dygowo.

Adresatem Programu są rodziny zamieszkujące gminę Dygowo, a w szczególności rodziny borykające się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi przez co narażone są na wykluczenie społeczne.

## II. REGULACJE PRAWNE PROGRAMU

Podstawą prawną do realizacji niniejszego dokumentu jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 575 ze zm.) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt. 1 wyżej wymienionej ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Poza ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podstawą prawną do realizowania Programu są:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 1390);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 487 ze zm.);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 446 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2016 r., poz.224 ze zm.);

### III. CHARAKTERYSTYKA GMINY

#### 3.1 Położenie gminy

Gmina Dygowo leży w północno-zachodniej części Pomorza Środkowego, w dorzeczu rzeki Parsęty, 12 km od Morza Bałtyckiego i Kołobrzegu. Gmina obejmuje powierzchnię 128,4 km<sup>2</sup>, zamieszkiwaną przez ponad 5500 osób. Gmina skupia 21 wsi, z których utworzono 17 sołectw. Większość instytucji została zlokalizowana w miejscowości Dygowo, która stanowi gminny ośrodek administracyjny, gospodarczy i usługowy z siedzibą Urzędu Gminy. W gminie są trzy szkoły na poziomie szkolnictwa podstawowego. Na terenie gminy znajduje się Bank Spółdzielczy, Posterunek Policji w Dygowie, Urząd Pocztowy, dwa Ośrodki Zdrowia, dwa Domy Pomocy Społecznej, punkt apteczny, 2 parafie rzymskokatolickie z kościołami filialnymi, oraz około 300 prywatnych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie produkcji, handlu i usług. Dominującą dziedziną gospodarki jest rolnictwo.

#### 3.2. Warunki demograficzne

Z końcem 2016 roku gminę Dygowo zamieszkiwało na pobyt stały i czasowy 5.625 mieszkańców, w tym 2.844 kobiet, które stanowiły prawie 51% ogółu ludności.

W latach 2013-2016 nieznacznie wahała się liczba zamieszkujących osób na terenie gminy, co obrazuje poniższa tabela.

**Tabela 1. Liczba osób zamieszkujących w latach 2013 - 2016**

	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.
<b>Liczba ludności zamieszkującej gminę Dygowo</b>	5742	5705	5649	5625
<b>w tym kobiet</b>	2917	2908	2876	2844

Zródło: Urząd Gminy w Dygowie

Liczba zamieszkujących osób w gminie miała również wpływ na strukturę wiekową ludności. Można zauważyć zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym do 2015 roku i niewielki wzrost w 2016 roku. Widać natomiast wahania w liczbie osób w wieku poprodukcyjnym. Dane potwierdza poniższa tabela.

**Tabela 2. Struktura wiekowa ludności w latach 2013 – 2016**

	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>
<b>Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym</b>	1183	1126	1106	1081
<b>Liczba osób w wieku produkcyjnym</b>	3778	3772	3693	3638
<b>Liczba osób w wieku poprodukcyjnym</b>	781	807	850	906

Zródło: Urząd Gminy w Dygowie

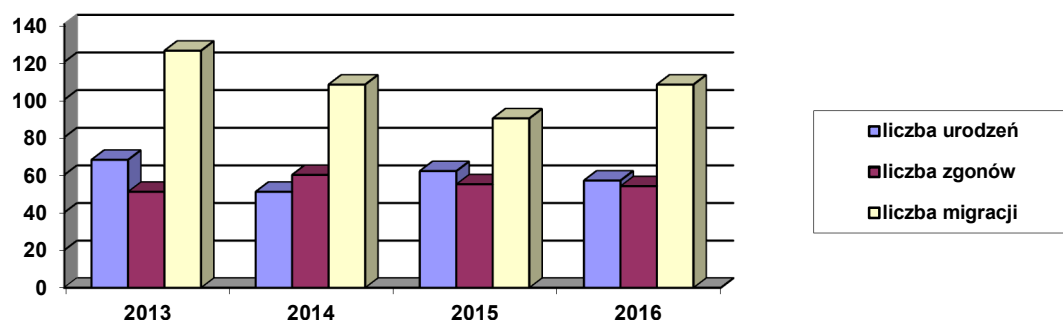
Sytuację demograficzną gminy kształtuje liczba urodzeń, zgonów i migracji. Od 2013 roku występuje wahanie liczby urodzeń, zgonów i migracji. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

**Tabela 3. Ruch ludności gminy w latach 2013 – 2016**

	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>
<b>Liczba urodzeń</b>	68	51	62	57
<b>Liczba zgonów</b>	51	60	55	54
<b>Liczba migracji</b>	126	108	90	108

Zródło: Urząd Gminy w Dygowie

**Wykres 1. Ruch ludności gminy w latach 2013 – 2016**



Źródło: Urząd Gminy w Dygowie

Powyższe dane wskazują, że należy zwrócić uwagę na bardzo istotną kwestię migracji. Do 2015 ulegała zmniejszeniu, natomiast w 2016 roku ludność migrowała.

### 3.3. Rynek pracy i bezrobocie

W Gminie Dygowo bezrobocie w ostatnich latach znacznie spadło. Świadczą o tym dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Kołobrzegu. Dokładne dane dotyczące liczby bezrobotnych, z podziałem na kobiety i mężczyzn oraz liczby osób z prawem do zasiłku na przestrzeni 4 lat obrazuje Tabela 4.

**Tabela 4. Zmiany w poziomie bezrobocia w Gminie Dygowo**

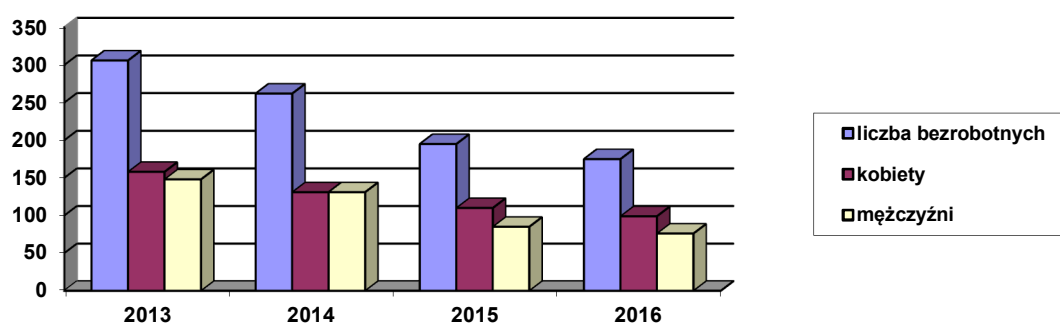
Wyszczególnienie	Grudzień 2013	Grudzień 2014	Grudzień 2015	Grudzień 2016
<b>Liczba bezrobotnych, w tym:</b>	306	262	195	175
<b>Kobiety</b>	158	131	110	99
<b>Z prawem do zasiłku, w tym:</b>	46	36	38	36
<b>Kobiety</b>	23	23	24	23

Źródło: [pupkolobrzeg.finn.pl/bipkod/12987457](http://pupkolobrzeg.finn.pl/bipkod/12987457)



Poniższy wykres przedstawia strukturę bezrobocia w gminie w latach 2013 – 2016.

**Wykres 2. Struktura bezrobocia w gminie w latach 2013 – 2016**



Źródło: PUP w Kołobrzegu

Na przestrzeni 4 lat poziom bezrobocia w gminie spadał. Bezrobotni podejmowali prace interwencyjne, staże. Sytuację na rynku pracy potwierdza również większa liczba ofert pracy oraz większe problemy pracodawców w znalezieniu pracowników. Prawo do zasiłku posiada coraz mniejsza liczba osób, co może mieć związek z większą stabilnością na rynku pracy i możliwością znalezienia zatrudnienia.

### 3.4. Edukacja

Z danych uzyskanych w Urzędzie Gminy w Dygowie wynika, że w szkołach na terenie gmin funkcjonują Oddziały Przedszkolne w Dygowie i Wrzosowie dla dzieci 3- 6 letnich, a w Czerninie dla dzieci 5-6 letnich. Nie ma zorganizowanego wychowania dla dzieci w wieku 3-5 lat w pozostałych miejscowościach.

Na terenie Gminy Dygowo znajdują się następujące szkoły:

- Zespół Szkół im. Adama Mickiewicza, 78 – 113 Dygowo, ul. Kolejowa 10
- Zespół Szkół im. Ignacego Łukasiewicza, 78 – 114 Wrzosowo 55

- Szkoła Podstawowa im. Orła Białego, 78 – 113 Dygowo, Czernin 29

Od września 2017 roku sposób funkcjonowania szkół będzie dostosowany do zmian w obowiązujących przepisach oświatowych.

Liczbę dzieci uczęszczających do szkół na terenie Gminy Dygowo na przestrzeni 3 ostatnich lat szkolnych obrazuje Tabela 5.

**Tabela 5. Liczba uczniów uczęszczających do szkół ( z oddziałami przedszkolnymi) na terenie Gminy Dygowo w latach 2013 – 2016**

	2013-2014	2014-2015	2015-2016
<b>ZS Dygowo w tym:</b>			
<b>Szkoła Podstawowa</b>	193	194	193
<b>Gimnazjum</b>	112	97	88
<b>ZS Wrzosowo w tym:</b>			
<b>Szkoła Podstawowa</b>	160	160	155
<b>Gimnazjum</b>	55	54	53
<b>SP Czernin</b>	144	145	143
<b>Łącznie</b>	664	650	632

Zródło: Urząd Gminy w Dygowie

Kadra pedagogiczna w placówkach oświatowych liczy aktualnie 77 osób w tym 3 pedagogów i 3 logopedów. Niestety żadna ze szkół nie zatrudnia psychologa. Pozostali pracownicy szkół to 22 osoby.

Na terenie gminy we wszystkich szkołach prowadzone jest dożywianie uczniów. Istnieje możliwość wykupienia posiłków we własnym zakresie przez rodziców, jak i możliwość skorzystania z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. GOPS może przyznać pomoc w formie posiłku dla dzieci w szkole zgodnie z kryteriami dochodowymi. Ponadto Rada Gminy w Dygowie w dniu 12 marca 2014 roku ustanowiła wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania

„Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020. W 2016 roku z posiłków w szkołach korzystało 30 dzieci z terenu gminy finansowanych przez GOPS.

Z ankiet przeprowadzonych w gminnych placówkach oświatowych wynika, że szkoły oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej są to: koła zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, zajęcia teatralno-dziennikarskie, warsztaty plastyczne) oraz zajęcia sportowe. Jednocześnie prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne oraz gimnastyka korekcyjna.

Pracownicy placówek oświatowych z terenu Dygowa wskazywali, na problemy występujące w szkole i domu, które obrazuje tabela poniżej.

**Tabela 6. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy**

Lp.	Rodzaj problemu	Liczba ujawnionych przypadków
1.	palenie papierosów	8
2.	sięganie po alkohol	0
3.	sięganie po narkotyki	0
4.	niszczenie mienia placówki	3
5.	Kradzieże	0
6.	Autoagresja	1
7.	ucieczka z domu	1
8.	problemy związane z późniejszym nadzorem kuratora	8
9.	zaniedbanie przez dom	31
10.	przemoc w rodzinie	0
11.	wykorzystywania seksualne	0

Zródło: opracowanie własne GOPS w Dygowie

Z powyższego opracowania wynika, że pracownicy szkół zauważają, iż najczęstszym problemem występującym wśród dzieci i młodzieży jest zaniedbywanie przez dom.

Według nich, spowodowane to jest: bezrobociem rodziców, niskim statusem społecznym, niewydolnością wychowawczą, brakiem aspiracji i oczekiwań wobec dzieci, wielodzietnością oraz zakłóconymi więziami rodzinnymi.

Ponadto dwie z ankietowanych szkół zaobserwowały problem ze współpracą z rodzicami uczniów. Najczęściej współpraca z rodzicami przybiera formy współfinansowania „życia szkoły” (rada rodziców), wspierania imprez i wycieczek szkolnych.

Wszystkie szkoły oceniają współpracę z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci jako wystarczającą.

Kontynuacja kształcenia na wyższym szczeblu edukacji, w tym kształcenie ustawiczne (kursy doskonalące, podnoszenie kwalifikacji) odbywa się już poza terenem gminy.

Na terenie gminy działają również świetlice wiejskie w miejscowościach: Gąskowo, Wrzosowo, Dygowo, Dębogard, Bardy, Piotrowice, Świelubie, Pustary, Jazy, Czernin. W świetlicach organizowane są różnorodne zajęcia, w tym edukacyjne, dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych. Część miejscowości posiada jedynie tzw. „miejsca spotkań”, gdzie mieszkańcy na powietrzu mają do dyspozycji ławeczki, stoły, miejsca do grillowania.

### **3.5. Alkoholizm i przemoc w rodzinie**

Gmina Dygowo podejmuje działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Na terenie gminy działa Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Według danych GOPS w Dygowie w roku 2016 z porad skorzystało zaledwie 25 osób. Z pomocy punktu konsultacyjnego mogą korzystać również osoby, których dotyczy problem przemocy w rodzinie. Skala tego problemu jest trudna do określenia ze względu

na "wstydlivość tematu". Punkt konsultacyjny prowadzony jest przez terapeutę terapii uzależnień, psychologa i radcę prawnego.

W 2016 roku do GKRPA w Dygowie wpłynęło 14 wniosków o objęcie leczeniem odwykowym mieszkańców z terenu gminy. Przeprowadzono 7 wywiadów środowiskowych, na podstawie których podjęto decyzję o skierowaniu 8 wniosków do Sądu Rejonowego w Kołobrzegu o przymusowe leczenie odwykowe. Przeprowadzono 9 badań biegłych w celu zdiagnozowania problemu alkoholowego. Osoby zajmujące się realizacją Programu skłoniły 8 osób do leczenia stacjonarnego.

W 2016 roku w gminie Dygowo wydano 11 zezwoleń na obrót alkoholem, w tym 10 jednorazowych.

### **3.6. Ochrona zdrowia**

Do czynników zagrażających zdrowiu należą m.in. mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, stosowanie używek (alkohol, narkotyki, dopalacze) oraz niewystarczająca profilaktyka w tych tematach.

W gminie Dygowo funkcjonują dwie prywatne praktyki lekarskie. Działają także dwa punkty apteczne. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 7. Zakłady opieki zdrowotnej, apteki i punkty apteczne w gminie w 2016 roku**

<b>Nazwa placówki</b>	<b>Adres</b>
<b>Prywatna Praktyka Lekarska Lek. med. Krystyna Woźniak</b>	78-113 Dygowo ul. Zielona 4
<b>Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Lek. med. Jacek Zaleski</b>	78 – 114 Wrzosowo 54 a

<b>Punkt Apteczny „Apteki Staromiejskiej w Trzebiatowie”</b>	78 – 113 Dygowo, ul. Kolejowa 2
<b>Punkt Apteczny „Pigułka”</b>	78 – 114 Wrzosowo 54a

Zródło: opracowanie własne

### 3.7. Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których sami nie są w stanie pokonać.

Instytucją polityki społecznej państwa realizującą zadania pomocy społecznej w gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dygowie jest jednostką organizacyjną gminy Dygowo, powołany Uchwałą Rady Gminy. Terenem działania jest obszar Gminy Dygowo.

Dane szczegółowe na temat zatrudnienia w Ośrodku oraz poziom wykształcenia zatrudnionych osób przedstawiają poniższa tabela.

**Tabela 8. Zatrudnienie w GOPS Dygowo na koniec 2016r.**

<b>Rodzaj stanowiska</b>	<b>Liczba etatów</b>
Kierownik	1
Pracownicy socjalni	3
Pracownik wykonujący usługi opiekuńcze	1
Pozostali pracownicy	5

Zródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

**Tabela 9. Wykształcenie w GOPS na koniec 2016r.**

Wykształcenie, dodatkowe kwalifikacje, i zainteresowania w tym zakresie		Liczba osób
Wyższe kierunkowe		8
Wyższe niekierunkowe		0
Średnie kierunkowe		1
Średnie niekierunkowe		1
Dodatkowe kwalifikacje	Specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
	Specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownik socjalny	2

Zródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Z końcem 2016 roku 8 pracowników posiadało wykształcenie wyższe kierunkowe. Wykształcenie średnie miały 2 osoby. Kierownik miał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny, a także specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny miał również 1 pracownik. Ponadto w Ośrodku zatrudnione były osoby na umowę zlecenie:

- 7 osób jako opiekunki
- 1 osoba jako asystent rodziny.

W 2016 roku asystent skierowany był do 4 rodzin. Czas pracy asystenta dostosowywany był do faktycznych potrzeb danej rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania własne gminy i zlecone zgodnie z obowiązującymi przepisami. Celem pomocy społecznej jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uwarunkowane jest wykazaniem się własną aktywnością w zakresie zaspakajania swych potrzeb życiowych. Pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza dla osób, które mają wszelkie warunki ku temu, aby podjąć pracę. Zakłada się, że pomoc

społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego uaktywnienia się osoby korzystającej ze świadczeń, a także jej integracji ze środowiskiem społecznym. Osoby i rodziny, które korzystają z pomocy społecznej są obowiązane do współudziału w rozwiązywaniu swoich trudnych sytuacji życiowych przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego.

Celem polityki społecznej jest wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia. Instytucje państwowe i samorządowe pełnią wobec klientów jedynie rolę pomocniczą.

W latach 2013 – 2016 GOPS wydatkował ok.500.000 zł rocznie. Szczegółowe dane przedstawia tabela 10.

**Tabela 10. Środki finansowe wykorzystane na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2013 – 2016**

	<b>2013r.</b>	<b>2014r.</b>	<b>2015r.</b>	<b>2016r.</b>
Środki finansowe (w zł) ogółem	546.603,56	468.156,77	441.920,80	504.720,07

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Wysokość środków finansowych przekazywanych na potrzeby mieszkańców gminy systematycznie maleje.

Maleje również liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej. Przyczyną takiej sytuacji jest m. in. niskie kryterium dochodowe obowiązujące zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Tabela 11 przedstawia liczbę mieszkańców korzystających z pomocy finansowej Ośrodka.

**Tabela 11. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2013 – 2016**

	<b>2013r.</b>	<b>2014r.</b>	<b>2015r.</b>	<b>2016r.</b>
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	269	193	176	134
Liczba rodzin	166	130	119	117



Liczba osób w rodzinie	603	440	387	241
------------------------	-----	-----	-----	-----

Zródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Biorąc pod uwagę powody przyznawania pomocy społecznej w 2016 roku najczęstszą przyczyną otrzymania pomocy w gminie była niepełnosprawność – 56 rodzin i ubóstwo – 56 rodzin; kolejne:

- długotrwała lub ciężka choroba – 50;
- bezrobocie – 25 rodzin;
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 19 osób;
- z powodu alkoholizmu – 8;
- potrzeby ochrony macierzyńskiej – 2.

Powyższe dane obrazuje Tabela 12.

**Tabela 12. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w 2016 roku.**

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin w 2016
Ubóstwo	56
Bezdomność	-
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2
Bezrobocie	25
Niepełnosprawność	56
Długotrwała lub ciężka choroba	50
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	19
Alkoholizm	8
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0

Zródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek udzielał pomocy mieszkańcom z terenu gminy nie tylko finansowo, ale również w innych formach.

Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 13. Formy pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2013 – 2016**

Formy pomocy	I. osób, którym przyznano pomoc decyzją administracyjną				Liczba rodzin				Liczba osób w rodzinie			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
<b>Finansowa</b>	269	193	176	134	166	130	119	117	603	440	387	241
<b>Rzeczowa</b>	86	45	-	26	86	46	0	26	328	157	0	79
<b>Praca socjalna</b>	-	-	-	-	220	174	193	152	710	530	504	340
<b>Schronienie</b>	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	3
<b>Usługi opiekuńcze</b>	6	9	13	14	6	9	13	14	7	20	25	17
<b>Specjalistyczne usługi opiekuńcze</b>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<b>Skierowanie do DPS</b>	-	-	3	3	0	0	3	3	0	0	3	-

Zródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek w związku z realizowanymi zadaniami wypłacał mieszkańcom gminy pomoc w formie świadczenia alimentacyjnego. Pomoc ta była udzielana w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 14. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2013-2016**

	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.
<b>Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne</b>	54	52	45	37
<b>Liczba rodzin, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne</b>	38	34	30	25
<b>Liczba wypłaconych świadczeń alimentacyjnych</b>	664	670	603	511
<b>Wysokość wydatków na świadczenia alimentacyjne( w zł)</b>	256.210	267.900	245.480	208.910

Zródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Zaobserwować można spadek liczby mieszkańców gminy, którym wypłacono świadczenia. Zmniejszyła się również liczba wypłaconych świadczeń, a co za tym idzie, zmalała kwota wydatkowanych na ten cel środków finansowych.

Kolejną formą wsparcia finansowego przez Ośrodek są świadczenia rodzinne w skład których wchodzi: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego i zasiłku dla opiekuna oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Wartość świadczeń rodzinnych wyniosła w 2013 roku 1.494.725 zł, w 2014 roku – 1.376.813 zł, a w 2015 roku – 1.224.795 zł, w 2016 roku – 1.262.871 zł. Również w wypłacie świadczeń rodzinnych widać zmniejszenie wartości świadczeń.

Dane szczegółowe w tym zakresie za 2016 roku przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 15. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2016 roku**

<b>Rodzaj świadczenia</b>	<b>Liczba osób</b>	<b>Liczba świadczeń</b>	<b>Wartość świadczeń</b>
<b>Zasiłek rodzinny</b>	244	4.514	503.492
<b>Dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia</b>	26	35	25.544

<b>Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego</b>	14	102	38.557
<b>Dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka</b>	11	145	27.385
<b>Dodatki do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego</b>	19	184	17.910
<b>Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego</b>	161	318	27.153
<b>Dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania</b>	55	478	31.201
<b>Dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej</b>	43	695	63.050
<b>Zasiłek pielęgnacyjny</b>	130	1.449	221.697
<b>Świadczenie pielęgnacyjne</b>	15	165	213.200
<b>Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka</b>	48	50	50.000
<b>Specjalny zasiłek opiekuńczy</b>	7	70	36.400
<b>Zasiłek dla opiekuna</b>	2	14	7.280
<b>Ogółem</b>	<b>775</b>	<b>8.219</b>	<b>1.262.871</b>

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Ponadto od kwietnia 2016 roku tutejszy Ośrodek realizuje zadania zlecone gminie z zakresu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

W 2016 roku wydano 501 decyzji administracyjnych, w tym:

- przyznających – 424 decyzje
- odmownych – 40 decyzji
- inne – 37 decyzji

Łącznie przyznano 5.420 świadczeń dla 639 dzieci na łączną kwotę 2.702.073,20 zł.

Na terenie gminy Dygowo współpraca z rodzinami w pieczy zastępczej prowadzona jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące określonej działalności PCPR w latach 2013 – 2015.

**Tabela 16. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2013-2015**

	2013	2014	2015
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	2	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	2	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	2	7	4
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	6	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	16	15	13
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	6	3
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	11	9	3

Źródło: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kołobrzegu.

W latach 2013-2015 do adopcji zgłoszono i adoptowano dwoje dzieci z terenu gminy. W rodzinach zastępczych umieszczono 4 dzieci. W analizowanym okresie w rodzinach zastępczych przebywało odpowiednio: 16, 15 i 13 dzieci z gminy. W latach 2013-2015 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczono w 2013 roku jedno dziecko, w 2014 roku sześcioro dzieci, natomiast w 2015 nie umieszczono żadnego dziecka.

### 3.8. Analiza SWOT

Według definicji Analiza **SWOT** to:

**STRENGTHS – „MOCNE STRONY”** – to obszary, gdzie obecne działania i stosowane metody oceniamy jako skuteczne wobec aktualnych i przyszłych potrzeb.

**WEAKNESSES – „SŁABE STRONY”** – to obszary występowania słabości w odniesieniu do obecnych i przyszłych potrzeb oraz przeszkód w wykorzystywaniu szans.

**OPPORTUNITIES – „SZANSE”** – obszary, które mogą wspierać nasze przewidywane działania i mają korzystny wpływ na rodzinę.

**THREATS – „ZAGORŻENIA”** – to obszary, które będą miały niekorzystny wpływ na rodzinę, na przewidywane działania. To zjawiska negatywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju rodziny, występowanie których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.

Analiza **SWOT** w zakresie wspierania rodziny została przygotowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dygowie.

### *Mocne strony*

- Przeważająca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym nad liczebnością osób w wieku poprodukcyjnym.
- Zmniejszenie się migracji mieszkańców gminy.
- Spadek bezrobocia w gminie.
- Dobra lokalizacja gminy w bliskości miasta sanatoryjno-wypoczynkowego Kołobrzegu.
- Dobrze zdiagnozowane problemy rodzin, dzieci i młodzieży.
- Zapewnienie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia ze strony asystenta rodziny.
- Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców.
- Aktywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz rodziny.
- Zapewnienie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży.
- Realizacja inicjatyw skierowanych do rodzin wielodzietnych (np. KDR, ZKR).
- Prowadzenie pracy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Dostęp rodzin do podstawowej opieki zdrowotnej.

- Inicjowanie działań promujących zdrowy styl życia.
- Udzielanie możliwego wsparcia rodzinom w obszarze uzależnień.
- Realizowanie inwestycji zapewniających mieszkańcom bezpieczeństwo.

### *Słabe strony*

- Niedostateczny rozwój opieki nad małymi dziećmi w wieku 0-3 lat.
- Brak lokali chronionych i mieszkań komunalnych i socjalnych.
- Brak działań zachęcających mieszkańców do włączania się w działania na rzecz wsparcia rodzin tego wymagających.
- Brak dostępu na terenie gminy do poradnictwa specjalistycznego.
- Brak prawidłowych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych.
- Niskie kompetencje rodzicielskie oraz bezradność w rodzinach przeżywających trudności.
- Niskie wsparcie rodziców dzieci niepełnosprawnych.
- Brak specjalistycznej opieki lekarskiej dla dzieci (np. psychiatra).

### *Szanse*

- Prowadzenie szkolnych programów profilaktycznych.
- Warunki do prowadzenia pracy socjalnej i wspierania rodziny.
- Możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy.
- Zadawalająca ilość szkół podstawowych i gimnazjalnych.
- Dobra dostępność do podstawowej opieki medycznej.

- Wzrost ofert pracy.
- Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodziny.
- Możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się rodzinami.
- Wsparcie dla instytucji asystenta rodziny.
- Wzrost kompetencji wychowawczych wśród rodzin z trudnościami wychowawczymi.
- Niewzrastająca liczba rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń uzależnieniami.

### *Zagrożenia*

- Występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, przemoc w rodzinie, ubóstwo.
- Brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci.
- Niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży.
- Duża liczba osób wyjeżdżających za granicę w celach zarobkowych.



## **IV. Realizacja Programu**

### **4.1. Adresaci działań**

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017 - 2020 dla Gminy Dygowo są rodziny zamieszkałe na terenie naszej gminy. Szczególną opieką otaczane są rodziny, w których występuje kryzys, trudności opiekuńczo – wychowawcze, uzależnienia, przemoc. Najczęściej pod wpływem przeżywanych problemów dochodzi do zaburzenia więzi rodzinnych, a następnie do rozpadu rodziny. Ponadto niewydolność rodziców może prowadzić między innymi do niepowodzeń szkolnych dzieci, ich izolacji, a nawet braku zaspokajania ich podstawowych potrzeb.

### **4.2. Realizatorzy Programu**

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dygowie we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

### **4.3. Źródła finansowania**

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dygowo na lata 2017-2020 mogą być:

- budżet Państwa,
- budżet gminy Dygowo,
- środki celowe funduszy krajowych,
- fundusze Unii Europejskiej,

- inne źródła.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach budżetowych lub zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej.

## **V. Cele i kierunki działań w zakresie wspierania rodziny**

### **5.1. Cel główny**

**Celem głównym** niniejszego Programu jest

***Wzmacnianie instytucji rodziny poprzez udzielanie kompleksowej pomocy i wsparcia rodzinom w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych***

### **5.2. Cele szczegółowe**

Cel główny realizowany będzie poprzez szereg celów szczegółowych oraz zadań.

#### **Cel szczegółowy 1:**

Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Działania:

- Monitorowanie warunków życia i potrzeb rodzin.

- Promowanie poradnictwa specjalistycznego, terapii rodzin i mediacji.
- Wzmacnianie więzi rodzinnych m. in. poprzez organizowanie imprez integracyjnych dla dzieci i ich rodzin.
- Promowanie w społeczności lokalnej aktywnych postaw skierowanych do rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zwiększenie świadomości środowiska lokalnego w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniem.
- Udzielanie wsparcia rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
- Rozwijanie pracy z rodziną naturalną poprzez rozwój asystentury rodziny.
- Organizacja szkoleń, które będą miały na celu podniesienie kompetencji wychowawczych i dysfunkcyjnych rodzin.
- Działania na rzecz zwiększenia ofert pracy, które spowodowałyby powrót z migracji zarobkowej.

### **Cel szczegółowy 2:**

Rozwijanie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin.

Działania:

- Zintegrowanie działań instytucji realizujących zadania na rzecz rodziny i dziecka, w szczególności: sądów, policji, szkół, ośrodków pomocy, zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy, świetlic wiejskich w celu wypracowania najbardziej efektywnych form pomocy.
- Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, terapii rodzinnej i mediacji.
- Doskonalenie form pracy socjalnej oraz kontynuowanie działań w zakresie ustawicznego kształcenia kadr.
- Opracowywanie i realizowanie projektów na rzecz rodzin.

### **Cel szczegółowy 3:**

Wspieranie dzieci i młodzieży w ich rozwoju.

Działania:

- Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych.
- Wzbogacanie oferty edukacyjno – wychowawczej.
- Kontynuacja i rozwój oferty sportowo – kulturowej dla dzieci i młodzieży, szczególnie w czasie wolnym od zajęć szkolnych.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych.
- Zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej.
- Realizowanie programów profilaktycznych wspierających dzieci i młodzież.
- Wzmocnienie działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

## **VI. Ocena realizacji Programu**

### **6.1 Monitoring i ewaluacja**

Monitoring Programu opierać się będzie na zebraniu informacji i danych z zakresu jej realizacji. Przedmiotem ewaluacji natomiast będzie ocena skuteczności podejmowanych działań.

Do oceny stopnia wdrożenia działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów operacyjnych zostaną wykorzystane poniżej przedstawione wskaźniki monitoringowe:

### **Wskaźniki do celu szczegółowego 1:**

- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, terapią i mediacją,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych oraz liczba rodzin nimi objętych,
- liczba uczniów objętych pomocą stypendialną i zasiłkami szkolnymi,
- liczba osób korzystających z porad psychologicznych i prawnych oraz spotkań z terapeutą,
- liczba osób korzystających z porad psychologicznych i prawnych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba spotkań z rodzicami poświęconych bezpieczeństwu dzieci i młodzieży.

### **Wskaźniki do celu szczegółowego 2:**

- liczba specjalistów zatrudnionych na terenie gminy w podmiotach działających na rzecz rodziny i dziecka
- liczba opracowanych i realizowanych projektów przez instytucja działające na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,

### **Wskaźniki do cel szczegółowego 3:**

- liczba placówek przedszkolnych,
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
- liczba zajęć pozalekcyjnych,
- liczba uczniów biorących udział w zajęciach wyrównawczych,
- liczba uczniów uzdolnionych, którym przyznano stypendia,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,

- liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnej objętych kształceniem specjalnym i opieką w placówkach specjalistycznych
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba zorganizowanych zajęć pozaszkolnych,
- liczba nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- liczba wolontariuszy,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych.

## **6.2 Przewidywane efekty**

- Zmniejszenie liczby dzieci objętych pieczą zastępczą.
- Zmiana postaw społecznych.
- Polepszenie zdrowia i samopoczucia dzieci i młodzieży.
- Wzrost bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
- Wzrost kompetencji wychowawczych rodziców.
- Zacieśnienie współpracy między instytucjami i organizacjami zajmującymi się działaniami na rzecz rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dygowie będzie corocznie przedkładał Radzie Gminy w Dygowie sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań, zgodnie z treścią art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 ze zm.).

## **VII. Zakończenie.**

Konieczne jest propagowanie wspólnego dobra rodziny poprzez wspólną realizację celów danej rodziny. Tylko zintegrowane działania mogą być gwarancją wypracowania jednolitego systemu wspierania rodzin, co spowoduje lepsze funkcjonowanie rodziny z pełnym wykorzystaniem własnych zasobów, przy okazjonalnym wsparciu instytucji, a będzie największym zyskiem dla społeczności lokalnych. Efektywna polityka społeczna powinna przede wszystkim pełnić funkcję prewencyjną i stwarzać optymalne warunki dla funkcjonowania społeczności lokalnej.

Gminny Program Wspierania Rodzin w Gminie Dygowo zakłada tworzenie lepszych warunków sprzyjających poprawie jakości życia rodzin i dzieci, co może przyczynić się do zahamowania procesu umieszczania dzieci poza rodziną naturalną. Spodziewanym efektem ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.